

Motion till riksdagen

1989/90:Jo809

av Bengt Silfverstrand och Jan Andersson (båda s)

Regionala miljö- och naturvårdsenheter

Nuvarande organisation av miljö- och naturskyddet inom länsstyrelsernas förvaltning har visat sig vara behäftad med stora brister.

I utredningen För en bättre miljö (SOU 1987:32) föreslogs en decentralisering av miljöskyddsarbetet innebärande att länsstyrelserna i det framtida systemet skulle få en roll som prövnings- och tillsynsmyndighet vad gäller större och medelstora anläggningar, där prövningen inte ankommer på koncessionsnämnden. Det rör sig om sammanlagt ca 4 200 anläggningar. Samtidigt föreslogs att företagens egenkontroll borde vara basen i miljöskyddslagens tillsyns- och kontrollsystem. Utredningen slog slutligen också fast att ambitionsnivån i miljöskyddsarbetet måste höjas.

Riksdagen behandlade i maj 1988 regeringens stora proposition "Miljöpolitiken inför 90-talet". I detta sammanhang tog man också ställning till miljöskyddets regelsystem och organisation. Naturvårdverkets roll som central tillsynsmyndighet har som en följd därav förstärkts. Länsstyrelserna svarar för den löpande tillsynen för all tillståndspliktig verksamhet. I samband härmed tilldelades också de regionala naturvårdsenheterna ökade resurser för att klara sina utvidgade miljöskyddsuppgifter.

Erfarenheterna har visat att miljöskyddet, som en följd av de utvidgade ambitioner den nya och lovvärda miljöpolitiken innebär, ställer ökade krav inte bara på resursfördelning utan också på integritet och oberoende hos de regionala miljö- och naturvårdsmyndigheterna.

Med nuvaranda starka integration mellan olika funktioner inom länsstyrelserna har miljöfrågorna i flera fall kommit att underordnas andra intressen, t.ex. företagsetablering och krav på utvidgade vägtransporter. Miljö- och naturvårdshänsyn har helt enkelt fått vika inför trycket från miljöstörande industrier som ställt krav på en låg miljöprofil som villkor för ett visst antal sysselsättningstillfällen.

Även om intressekonflikter av det här slaget aldrig kan renodlas och förenklas så visar många exempel från Malmöhus län att länsstyrelsens miljö- och naturvårdsenhet inte sällan kommit till korta då styrelsen slutgiltigt haft att ta ställning i miljö-, naturvårds-, företagsetablerings- och kommunikationsfrågor.

I flera uppmärksammade fall av miljöstörande utsläpp till luft- och vattenmiljön i västra Skåne har länsstyrelsens naturvårdsenhet kommit att spela en synnerligen undanskymd roll.

Andra exempel på konflikter mellan miljö--naturvård och andra intresen. där länsstyrelsens agerande blivit föremål för kritik. är exploatering av en golfbana i ett naturområde intill Kullaberg i NV Skåne och utsläpp av flytgödsel i Nybroån i södra Skåne. I det senare fallet förorsakade utsläppen en omfattande fiskdöd. Liknande incidenter har inträffat i Rönneå, men trots att utsläppen klart kunde härledas till odlingsåtgärder från jordbruket ingrep inte den ytterst ansvariga länsstyrelsen i L-län.

Vid diskussionen om de framtida förbindelserna över Öresund kom endast delar av den av naturvårdsenheten framtagna miljökonsekvensutredningen att ingå i länsstyrelsens inlägga till regeringen. Och när länsstyrelsen slutgiltigt tog ställning till förslaget för en kombinerad väg- och järnvägsförbindelse sköts miljöaspekterna i bakgrunden. trots att naturvårdsenhetens synpunkter nu fått ökad tyngd bl.a. genom landshövdingens uppslutning kring dessa synpunkter. En fullständig miljökonsekvensanalys saknas fortfarande som underlag för det viktiga ställningstagandet i fråga om de framtida förbindelserna över Öresund.

Genom nuvarande organisation med en ofta neutraliserad naturvårdsenhet får befattningshavare på länsstyrelserna inte sällan spela dubbelroller på ett sätt som riskerar att sätta miljövårdsarbetet på undantag.

Vi vill understryka att vår kritiska inställning till nuvarande organisation av miljö- och naturskyddsarbetet på länsplanet inte innebär att vi underskattar vare sig naturvårdsenheternas kompetens eller ambitionsnivå i miljövårdsarbetet. Enligt vår uppfattning har de här beskrivna och väl dokumenterade problemen sin orsak just i det förhållandet att de allmer betydelsefulla miljöfrågorna inte handläggs av från andra intressen oberoende enheter.

Jordbruksutskottet (JoU 1987/88:23) behandlade i maj 1988 bl.a. en motion - 1987/88:Jo825 - med krav på inrättande av fristående och oberoende regionala miljö- och naturvårdsenheter. Motionen avstyrktes utan någon som helst motivering.

Det är mot bakgrund av vunna erfarenheter på detta område nu hög tid att pröva att inrätta en fristående miljö- och naturvårdsenhet i varje län med naturvårdsverket som huvudman. I detta sammanhang kan man peka på samma princip som gäller för skatteförvaltningen. Denna bröts ur länsstyrelsens organisation och bildade 1987 en fristående myndighet direkt underställd riksskatteverket. Länsstyrelserna kan behålla en mindre planeringsavdelning för ren internhjälp i miljöfrågor. Tillsyn och prövning måste dock utföras av fristående miljöenheter.

Mot bakgrund av den vikt som regering och riksdag tillmäter miljöfrågorna är det ytterst väsentligt att miljövårdande myndigheter blir oberoende och självständiga.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av regionala miljö- och naturvårdsenheter.

Stockholm den 24 januari 1990

Mot. 1989/90

Jo809

Bengt Silverstrand (s)

Jan Andersson (s)